

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
5ος Τόμος

Παύλος Φ. Μάραντος

Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙ-
ΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

5ος Τόμος

Β' Τάξη Γενικού Λυκείου

«Η δημοκρατία μας αυτοκαταστρέφεται διότι κατεχράσθη το δικαίωμα της ελευθερίας και της ισότητας, διότι έμαθε τους πολίτες να θεωρούν την αυθάδεια ως δικαίωμα, την παρανομία ως ελευθερία, την αναίδεια του λόγου ως ισότητα και την αναρχία ως ευδαιμονία.»

(Ισοκράτης, Περί ειρήνης)

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Πρόεδρος: Σωτήριος Γκλαβάς

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ Β΄**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Παύλος Φ. Μάραντος

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Λεωνίδα Β. Κατσίρας, Σχολικός
Σύμβουλος Νομικών-Πολιτικών
Επιστημών, LL.M, Συντονιστής
Επιτροπής Κρίσης**

**Χαράλαμπος Καριοφύλλας, MSc
Οικονομολόγος, Εκπαιδευτικός**

Στέλλα Ν. Μαντατζή,

Κοινωνιολόγος, Εκπαιδευτικός

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

**Αντωνία Δημητράσκου, Φιλολόγος,
Εκπαιδευτικός**

Γιώτα Κωνσταντάτου, Φιλολόγος

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Παύλος Φ. Μάραντος

**Σελιδοποίηση: Δώρος Παπαϊωαννί-
δης, e-mail: info@eikastiko.gr**

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΝΕΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ» της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΣΧΟΛΕΙΟ 21ου αιώνα)-ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΜΕ ΚΩΔ. ΟΠΣ 295450, των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2 και 3 – ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ του ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από Εθνικούς Πόρους (ΕΣΠΑ 2007 – 2013).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτο
Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προσαρμογή:
Κυριακή Σημαιοφορίδου,
Εκπαιδευτικός ΠΕ05

Επιμέλεια:
Μάρθα Θωμοπούλου,
Εκπαιδευτικός ΠΕ05

Επιστημονικός υπεύθυνος:
Βασίλης Κουρμπέτης,
Σύμβουλος Α΄ του ΥΠ.Π.Ε.Θ.

Υπεύθυνη του έργου:
Μαρία Γελαστοπούλου,
Μ.Εδ. Ειδικής Αγωγής

Τεχνική υποστήριξη:
Κωνσταντίνος Γκυρτής,
Δρ. Πληροφορικής

**Συγγραφείς Προδιαγραφών
προσαρμογής των βιβλίων για το
Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής
Πολιτικής:**

**Γιώργος Βουγιουκλίδης,
Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής**

**Γελαστοπούλου Μαρία,
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής**

**Γκυρτής Κωνσταντίνος,
Καθηγητής Πληροφορικής**

**Αξιολόγηση και τελικός έλεγχος
των προσαρμογών:**

**Γελαστοπούλου Μαρία,
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, ΙΕΠ**

**Γκυρτής Κωνσταντίνος,
Καθηγητής Πληροφορικής στη
Δ/βάθμια Εκπαίδευση**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Παύλος Φ. Μάραντος

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Β' Τάξη Γενικού Λυκείου

Η διδασκαλία, που αποτελεί την πιο υπεύθυνα αλλά και την πιο συναρπαστική μορφή επικοινωνίας, δεν συνίσταται, πρωτίστως, στην διατύπωση λύσεων αλλά στην υποβολή ερωτήσεων, στη θέση προβλημάτων (Δ. Τσάτσος, Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία, 2007).

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

ΚΕΦ. 5: ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΗ ώρες: 6

- 5.1** Θεμελιώδεις αρχές της δημόσιας διοίκησης
 - 5.1.1** Αρχή της νομιμότητας
 - 5.1.2** Αρχή της διακριτικής ευχέρειας
 - 5.1.3** Αρχή της προηγούμενης ακρόασης
 - 5.1.4** Αρχή της αιτιολόγησης των αποφάσεων
 - 5.1.5** Αρχή της ισότητας
- 5.2** Οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς
 - 5.2.1** Κανόνες δράσης και συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων
 - 5.2.2** Η συμπεριφορά των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες
- 5.3** Παθογένειες του διοικητικού μηχανισμού

- 5.3.1 Γραφειοκρατία και πολυνομία**
- 5.3.2 Κομματικοποίηση**
- 5.3.3 Φαινόμενα κακοδιοίκησης**
- 5.3.4 Η αντιφατική στάση των πολιτών**
- 5.4 Αντιμετώπιση της παθογένειας της διοίκησης**
 - 5.4.1 Εφαρμογή των αρχών της δημόσιας διοίκησης**
 - 5.4.2 Η Δημόσια διαβούλευση – Ο πολίτης συμπαραγωγός της δημόσιας διοίκησης**
 - 5.4.3 Ηλεκτρονική διακυβέρνηση**
 - 5.4.4 Πρόγραμμα «Διαύγεια»**
 - 5.4.5 Κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών**
- 5.5 «Οδηγίες χρήσης» των δημοσίων υπηρεσιών – Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας**
- 5.6 Το φαινόμενο της διαφθοράς**
 - 5.6.1 Έννοια και συνέπειες**

5.6.2 Φορείς και μέσα αντιμετώπισης

Στόχοι, οι μαθητές/τριες να μάθουν:

- Να διατυπώνουν τις θεμελιώδεις αρχές του Δημοσίου Δικαίου οι οποίες αποτελούν κανόνες δράσης της δημόσιας διοίκησης και πρωτίστως την αρχή της νομιμότητας.
- Να διακρίνουν βασικούς κανόνες συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά και συμπεριφοράς των πολιτών προς τις δημόσιες υπηρεσίες.
- Να καταγράφουν παθογένειες του διοικητικού μηχανισμού.
- Να εξηγούν τους τρόπους αντιμετώπισης της παθογένειας της διοίκησης.
- Να ερμηνεύουν τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και να

διεκπεραιώνουν υποθέσεις τους με τις δημόσιες υπηρεσίες.

- **Να καταγράφουν και να καταγγέλλουν τα φαινόμενα διαφθοράς που υπέπεσαν στην αντίληψή τους και να γνωρίζουν τους φορείς και τα μέσα αντιμετώπισης της διαφθοράς.**

Βασική ορολογία

- **αρχή νομιμότητας**
- **αρχή διακριτικής ευχέρειας**
- **οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς**
- **παθογένειες διοικητικού μηχανισμού**
- **γραφειοκρατία και πολυνομία**
- **κομματικοποίηση**
- **φαινόμενα κακοδιοίκησης**
- **δημόσια διαβούλευση**
- **ηλεκτρονική διακυβέρνηση**
- **πρόγραμμα «Διαύγεια»**

- **Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών**
- **Κώδικας Διοικ. Διαδικασίας**
- **φαινόμενο διαφθοράς**
- **Διεθνής Διαφάνεια – Ελλάς**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΗ

5.1 Θεμελιώδεις αρχές της Δημόσιας Διοίκησης

Η άσκηση της εκτελεστικής (διοικητικής) λειτουργίας έχει ανατεθεί στα διοικητικά όργανα, μονομελή ή συλλογικά, του κράτους. Δηλαδή, σε δημόσια όργανα, τα οποία με τη δράση τους εκφράζουν τη βούληση του κράτους.

Η δράση της δημόσιας διοίκησης δεν είναι ανεξέλεγκτη. Αντίθετα, ρυθμίζεται από ένα σύνολο βασικών αρχών, οι οποίες αποτελούν τις βασικές αρχές της δημόσιας διοίκησης, αρχές οι οποίες πρέπει να διέπουν τις σχέσεις πολιτείας και πολίτη, και οι κυριότερες είναι οι εξής:

5.1.1 Αρχή της νομιμότητας

Τα πρόσωπα και οι φορείς της

δημόσιας διοίκησης έχουν ορισμένες και συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Η άσκησή τους, πρέπει να είναι σύμφωνη με τους κανόνες δικαίου. Με άλλα λόγια, κάθε όργανο οφείλει να ενεργεί με βάση το αξίωμα «**όταν και όπως ο νόμος ορίζει**». Με βάση αυτό το αξίωμα κρίνεται η νομιμότητα της δράσης τους. Η αρχή λοιπόν της νομιμότητας υποχρεώνει τη δημόσια διοίκηση να ενεργεί σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου, σύμφωνα με τον νόμο.

Παράδειγμα:

Ακραία περίπτωση διοικητικής παρανομίας υπάρχει όταν η διοίκηση δεν συμμορφώνεται με τις δικαστικές αποφάσεις. Η μη εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων - παρά την συνταγματική υποχρέωσή της - εκφράζεται είτε με κωλυσιεργία και επιφυλακτικότητα ως προς την

υποχρέωση διενέργειας συγκεκριμένων διοικητικών πράξεων, είτε με αμφισβήτηση της δυνατότητας εκτέλεσης των εν λόγω αποφάσεων.

Ο δημόσιος υπάλληλος οφείλει να τηρεί το Σύνταγμα και τους νόμους και να εκτελεί τα καθήκοντά του με ανεξαρτησία και αμεροληψία. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του οφείλει να μην επηρεάζεται από τις πολιτικές πεποιθήσεις του. Οφείλει να γνωρίζει ότι η δημόσια διοίκηση είναι υπεύθυνη για την συνεπή εφαρμογή των εκάστοτε πολιτικών, είτε συμφωνεί είτε διαφωνεί με τις πολιτικές αυτές.

**Αναδιοργάνωση
της δημόσιας
διοίκησης**

5.1.2 Η αρχή της διακριτικής ευχέρειας

Επειδή ο νομοθέτης δεν μπορεί να προβλέψει κάθε περίπτωση που μπορεί να προκύψει στο μέλλον, γι' αυτό ο νόμος δίνει την εξουσία στη διοίκηση να αντιμετωπίζει συγκεκριμένες περιπτώσεις, επιλέγοντας ανάμεσα σε διάφορες εξίσου νόμιμες λύσεις. Η διοίκηση στις περιπτώσεις αυτές δικαιούται να δράσει κατά την κρίση της. Η αρχή της διακριτικής ευχέρειας υπάρχει όταν οι κανόνες που ισχύουν δεν καθορίζουν ακριβώς την ενέργεια της διοίκησης. Όταν η διοίκηση κάνει χρήση της αρχής της διακριτικής ευχέρειας, οφείλει να λάβει υπόψη το δημόσιο συμφέρον.

Παράδειγμα:

Ο εκπαιδευτικός δικαιούται να ζητήσει

άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης, προκειμένου να παρακολουθήσει ένα διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο. Αλλά, το διοικητικό όργανο που θα κρίνει το αίτημα, κρίνει κατά διακριτική ευχέρεια.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν επιτρέπεται ιδίως κατά την άσκηση διακριτικής ευχέρειας, να ασκούν τις αρμοδιότητές τους με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με τις πεποιθήσεις των πολιτών ή να θέτουν γραφειοκρατικά εμπόδια και να καθυστερούν τον χειρισμό υποθέσεων των διοικουμένων. (Σύνταγμα, Άρθρα 4 παρ. 2 και 5 παρ. 2, Ν. 3304/2005)

5.1.3 Αρχή της προηγούμενης ακρόασης

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, η αρχή (το δικαίωμα) της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου

ισχύει για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του. Η πρόσκληση από τη διοικητική αρχή προς τον διοικούμενο για να δώσει εξηγήσεις πρέπει να είναι έγκαιρη και καθορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο από τον υπαλληλικό κώδικα. Εάν η διοίκηση δεν καλέσει αποδεδειγμένα τον ενδιαφερόμενο ή δεν του επιτρέψει να ασκήσει το δικαίωμα ακρόασης, τότε η διοικητική πράξη που θα εκδοθεί είναι παράνομη.

Παράδειγμα:

Το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο, τηρώντας τις προβλεπόμενες προθεσμίες, ζητάει εγγράφως από τον υπάλληλο να του γνωρίσει τους λόγους για τους οποίους απουσίαζε από τη θέση του χωρίς προηγούμενη άδεια. Το έγγραφο αυτό ικανοποιεί

το δικαίωμα της ακρόασης του υπαλλήλου πριν από τη λήψη δυσμενούς διοικητικού μέτρου για τον υπάλληλο από αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο.

Επισημαίνεται ότι η προηγούμενη ακρόαση δεν απαιτείται όταν η έκδοση της δυσμενούς διοικητικής πράξης στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα που προκύπτουν χωρίς αμφισβήτηση και συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα.

1: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

2: Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

5.1.4 Αρχή της αιτιολόγησης

Η αρχή της αιτιολόγησης απόσκοπεί στη διασφάλιση της αμεροληψίας και της διαφάνειας στη δράση της δημόσιας διοίκησης. Σκοπός της είναι, αφενός οι διοικούμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που οδήγησαν τη διοίκηση στην έκδοση της διοικητικής πράξης, και αφετέρου το δικαστήριο να μπορεί να ελέγξει εάν η διοικητική πράξη είναι σύμφωνη με τους νόμους.

Παράδειγμα:

Πράξη υπηρεσιακού συμβουλίου για κρίση υποψήφιου Σχολικού Συμβούλου, στην οποία δεν αιτιολογείται πλήρως η βαθμολογία αυτού που επιλέχτηκε, σε σύγκριση με τους άλλους υποψήφιους, καθίσταται άκυρη.

Υπάρχει πλήρης αιτιολογία όταν αναφέρονται: α) η νομιμότητα, δηλαδή οι κανόνες δικαίου που στηρίχτηκε η πράξη, β) η σκοπιμότητα της πράξης και γ) η αναφορά των πραγματικών στοιχείων / καταστάσεων, που βασίστηκε η διοικητική πράξη. Εάν η αιτιολογία πάσχει ή είναι ελλιπής ή εάν είναι γενική και αόριστη η διοικητική πράξη είναι άκυρη.

5.1.5 Αρχή της ισότητας

Η αρχή της ισότητας σημαίνει ισότητα όχι μόνο των πολιτών απέναντι στον νόμο αλλά και ισότητα του νόμου απέναντι στους πολίτες. Η ισότητα ως βασική αρχή της διοίκησης δεν έχει μόνο τυπικό αλλά και ουσιαστικό περιεχόμενο. Έτσι για παράδειγμα, ο υπάλληλος οφείλει να αποφεύγει κάθε ενέργεια που

**μπορεί να χαρακτηριστεί αδικαιο-
λόγητα διακριτική μεταχείριση, είτε
είναι ευμενής είτε δυσμενής για τον
διοικούμενο.**

Παράδειγμα:

**Όταν ο δημόσιος υπάλληλος δεν
αντιμετωπίζει τους ευρισκόμενους
στην ίδια κατάσταση με τον ίδιο
τρόπο, αλλά κάνει διακρίσεις λόγω
εθνικότητας, θρησκεύματος, κομμα-
τικής ιδεολογίας κτλ., τότε παραβιά-
ζει την αρχή της ισότητας.**

**Υπάρχουν και άλλες αρχές της δη-
μόσιας διοίκησης, που διέπουν τις
σχέσεις διοίκησης και διοικουμέ-
νων, όπως: η αρχή της χρηστής
διοίκησης, η αρχή της αναδρομικό-
τητας, η αρχή της ανάκλησης, η
αρχή της ιεραρχικής σχέσης κτλ.**

**Νίκος Χατζηκυριάκος – Γκίκας,
Μάντρες στην Ύδρα, 1959.**

5.2 Οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς

5.2.1 Κανόνες δράσης και συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων

Η συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων προς τους πολίτες διέπεται από κανόνες που προβλέπονται στο Σύνταγμα και στους νόμους, κυρίως στον **Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα**. Οι κυριότεροι από αυτούς τους κανόνες είναι:

A. Γενικοί κανόνες συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων

α. Πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην πατρίδα

Οι δημόσιοι υπάλληλοι ως εκτελεστές της βούλησης του κράτους είναι επιφορτισμένοι - εκ της αποστολής τους - να υπηρετούν τον λαό, τη συνταγματική τάξη και τη

δημοκρατία. Ο υπάλληλος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του δεν ενεργεί ως άτομο αλλά ως εκτελεστής της θέλησης του κράτους. (Σ., Άρθρο 103 παρ. 1)

β. Προστασία δημοσίου συμφέροντος

Αποτελεί τον κύριο πυρήνα της δράσης των δημοσίων υπηρεσιών αλλά και κάθε υπαλλήλου. Η δημόσια διοίκηση έχει υποχρέωση την αποκλειστική επιδίωξη του δημοσίου συμφέροντος. Η έννοια του δημοσίου συμφέροντος δεν προκαθορίζεται, ωστόσο η συγκεκριμενοποίησή της υπακούει στην αρχή της νομιμότητας.

γ. Εξυπηρέτηση και σεβασμός προς τον πολίτη

Η εξυπηρέτηση του πολίτη αποτελεί

βασική επιδίωξη και μέλημα του δημοσίου υπαλλήλου και θεμελιώνεται σε δύο κανόνες του Συντάγματος: σύμφωνα με τον πρώτο οι κρατικές εξουσίες υπάρχουν υπέρ του λαού, και σύμφωνα με τον δεύτερο, οι δημόσιοι υπάλληλοι τίθενται στην υπηρεσία του ελληνικού λαού.

δ. Προάσπιση της νομιμότητας

Η δράση της δημόσιας διοίκησης και των λειτουργών της διέπεται αποκλειστικά και μόνο από τους κανόνες του Συντάγματος, τους κανόνες του Ευρωπαϊκού Δικαίου που έχουν άμεση εφαρμογή, τις διεθνείς συνθήκες που έχουν κυρωθεί από τη Βουλή, τους Νόμους, τα Προεδρικά Διατάγματα καθώς και τις κανονιστικές πράξεις της διοίκησης που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου.

Τούτο σημαίνει ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι οφείλουν να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια απαγορεύεται από τα πιο πάνω νομοθετήματα και να προβαίνουν μόνο σε ενέργειες που προβλέπονται και επιτρέπονται από αυτά.

1: Σχέσεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Πολιτών

2: Οδηγός Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς

Αποτελεσματικότητα – αποδοτικότητα - ποιότητα δημοσίων υπαλλήλων
Ο δημόσιος υπάλληλος φροντίζει για την αρτιότητα της εργασίας του, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητά

της. Εκτελεί τα καθήκοντά του γρήγορα, αποτελεσματικά και αποδοτικά, χωρίς να επικαλείται τεχνικές δυσκολίες και διάφορες σκοπιμότητες. Καταβάλλει ειλικρινή προσπάθεια και εργάζεται με ζήλο για την εκτέλεση του έργου του, σε όλη τη διάρκεια του ωραρίου.

Σημειώνεται ότι δεν είναι επιτρεπτό υπηρεσίες και φορείς του Δημοσίου να τροποποιούν το ωράριο υποδοχής των πολιτών αιφνιδίως, ανατρέποντας πρακτικές που ακολουθούνται επί μακρόν, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό προκαλείται ανεπίτρεπτα μεγάλη ταλαιπωρία στο κοινό.

Η διαρκής επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων βελτιώνει την ποιότητα της δημόσιας διοίκησης.

B. Ειδικές υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων

α. Ευπρέπεια και σεβασμός

Ο δημόσιος υπάλληλος πρέπει να συμπεριφέρεται πάντοτε κατά τρόπο που να καθίσταται άξιος της εμπιστοσύνης του κοινού. Πρέπει να τηρεί, σε κάθε περίπτωση, τους βασικούς κανόνες καλής συμπεριφοράς ανεξαρτήτως της ψυχικής του διάθεσης. Δηλαδή:

- Να έχει επιμελημένη και ευπρεπή εμφάνιση.**
- Να συμπεριφέρεται με ευγένεια και κοσμιότητα.**
- Να απευθύνεται στους πολίτες στον πληθυντικό.**
- Να μην καπνίζει.**
- Να μην κάνει εξωϋπηρεσιακή χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή του.**

β. Ανεξαρτησία και αμεροληψία

Ο δημόσιος υπάλληλος εκτελεί τα καθήκοντά του με αμεροληψία, ανεπηρέαστος από οποιουδήποτε είδους εξωυπηρεσιακές παρεμβάσεις. Πρέπει να παρέχει στον διοικούμενο κατ' ελάχιστο, την εγγύηση αμερόληπτης και αντικειμενικής κρίσης, δηλαδή κρίσης απαλλαγμένης από οποιαδήποτε μορφής προκατάληψη.

γ. Υπευθυνότητα

Ο δημόσιος υπάλληλος οφείλει να επιδεικνύει υπευθυνότητα και να υποστηρίζει και αιτιολογεί τις απόψεις και ενέργειές του. Οφείλει να διασφαλίζει τη συνέχεια της διοικητικής δράσης και να μεριμνά για την ενότητα της δημόσιας υπηρεσίας. Η επίκληση αλλαγών στο προσωπικό ή στην ηγεσία της υπηρεσίας

δεν μπορεί να προβάλλεται ως λόγος για τη μη διεκπεραίωση ή την καθυστέρηση διεκπεραίωσης μιας υπόθεσης του πολίτη.

δ. Πρόσβαση σε έγγραφα – δημοσιοποίηση στοιχείων

Ο υπάλληλος διευκολύνει την πρόσβαση των πολιτών στα διοικητικά έγγραφα (ηλεκτρονικά ή μη) καθώς και στα ιδιωτικά έγγραφα (ηλεκτρονικά ή μη), που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και αφορούν εκκρεμή ή διεκπεραιωμένη υπόθεσή του.

Επισημαίνεται ότι η διακριτικότητα της συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική ακόμη και στην ιδιωτική ζωή τους. Κατά τις κείμενες διατάξεις και τη νομολογία οι υπάλληλοι οφείλουν να συμπεριφέρονται με κόσμιο και

διακριτικό τρόπο ώστε να μη θίγεται το κύρος της δημόσιας υπηρεσίας (αποφεύγοντας πράξεις ειρωνείας, αγένειας, σεξουαλικής παρενόχλησης κτλ.).

Όταν περιέλθει σε υπάλληλο αίτηση του ενδιαφερομένου, για την οποία δεν είναι αρμόδια η υπηρεσία του, φροντίζει για την εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας διαβίβασή της στην αρμόδια υπηρεσία και ενημερώνει εγγράφως τον ενδιαφερόμενο. (Ν. 2690/1999, Άρθρο 4)

A: Σώμα
Επιθεωρητών -
Ελεγκτών
Δημόσιας Διοίκησης
1: αποδοτικότητα
2: ποιότητα
3: ανανέωση

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις:
<http://www.ydmed.gov.gr/>
<http://www.seedd.gr/>

Οι δημόσιοι υπάλληλοι που κατέχουν οργανικές θέσεις είναι μόνιμοι εφόσον αυτές οι θέσεις υπάρχουν. (Σ., Άρθρο 103, παρ. 4)

5.2.2 Η συμπεριφορά των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες

Δεν έχουν μόνο οι δημόσιοι υπάλληλοι υποχρεώσεις, αλλά και οι πολίτες. Έτσι, κάθε πολίτης οφείλει, μεταξύ άλλων:

- Να υπακούει στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους καθώς και να ενεργεί σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς και τους κανόνες της δημόσιας διοίκησης.**
- Να συνεργάζεται με τους καθ' ύλην αρμόδιους φορείς για τη**

διεκπεραίωση των υποθέσεων του και να διευκολύνει τους υπαλλήλους με την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών και διευκρινίσεων.

- **Να μην προβαίνει σε ψευδείς δηλώσεις ή στην υποβολή παραποιημένων ή πλαστογραφημένων εγγράφων ή στοιχείων.**
- **Να συμπεριφέρεται με ευγένεια και σεβασμό προς τους δημόσιους υπαλλήλους.**

5.3 Παθογένειες του διοικητικού μηχανισμού

5.3.1 Γραφειοκρατία και πολυνομία

Η γραφειοκρατία, δηλαδή ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας, της δημόσιας διοίκησης, είναι ο κύριος παράγοντας συνολικής υπανάπτυξης της χώρας. Η γραφειοκρατία δεν μπορεί να αντιδράσει ευέλικτα και αποτελεσματικά σ' ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Και αυτό είναι ίσως το μεγαλύτερο πολιτικό και οικονομικό πρόβλημα της χώρας, αφού δεν μπορεί γρήγορα και αποτελεσματικά να υλοποιήσει τους σχεδιασμούς και τα προγράμματα της κυβέρνησης.

Η αδυναμία εκσυγχρονισμού, η έλλειψη ικανού προσωπικού λόγω κομματικών / πελατειακών προσλήψεων, η μη αξιολόγηση και η μη

αξιοκρατική εξέλιξη του προσωπικού, οι πολλοί και αντιφατικοί νόμοι είναι μερικοί λόγοι δυσλειτουργίας της γραφειοκρατίας.

Ειδικότερα, η πολυνομία έχει σαν συνέπεια την «άγνοια των νόμων» από όλους, τους πολίτες, τους νομικούς, τους δικαστές, αλλά και την έλλειψη κύρους των νόμων, γιατί δεν εφαρμόζονται. Είναι γνωστό ότι το πρόβλημα δεν είναι η ύπαρξη νόμων, αλλά η μη εφαρμογή των νόμων.

Η γραφειοκρατία είναι μία μέθοδος οργάνωσης της διοίκησης σε γραφεία με ιεραρχική δομή, καθορισμένους ρόλους και τυποποιημένες διαδικασίες. Και αυτή η μέθοδος έχει πλεονεκτήματα αλλά συνεπάγεται και καθυστερήσεις. Στα σύγχρονα κράτη, που ρυθμίζουν τη ζωή του ανθρώπου από τη γέννηση

μέχρι τον θάνατο, η γραφειοκρατία είναι απαραίτητη. Όμως, η εποχή της ταχύτητας, η εποχή που καταργεί τον χώρο και τον χρόνο, δεν μπορεί να ανεχθεί χρονοβόρες διαδικασίες, όλα πρέπει να γίνονται αμέσως στον κατάλληλο χρόνο. Γι' αυτό κάποιοι κάνουν λόγο για το τέλος της γραφειοκρατίας, γιατί είναι μία μέθοδος αντιπαραγωγική και αναποτελεσματική που ταλαιπωρεί τους πολίτες.

«Οι νόμοι δεν θα πρέπει να μεταβάλλονται συχνά.» (Πλάτων, Νόμοι)

«Αν καταργούμε εύκολα τους υπάρχοντες νόμους και θεσπίζουμε καινούργιους, εξασθενίζουμε τη δύναμη του νόμου.»
(Αριστοτέλους, Πολιτικά)

**«Όσο πιο διεφθαρμένο είναι το κράτος, τόσο πιο πολλούς νόμους έχει.»
(Τάκιτος)**

5.3.2 Κομματικοποίηση

Μέχρι το 1911, που θεσπίστηκε με το Σύνταγμα η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, το κάθε κόμμα που κέρδιζε τις εκλογές, απέλυε πολλούς δημοσίους υπαλλήλους και διορίζε ψηφοφόρους του. Οι απολυμένοι υπάλληλοι μαζεύονταν στην πλατεία Κλαυθμώνος (εξ ου και το όνομά της) και έκλαιγαν τη μοίρα τους.

Μία από τις παθογένειες της δημόσιας διοίκησης είναι η κομματικοποίησή της. Το κόμμα που κερδίζει τις εκλογές θεωρεί δικαίωμά του την κατάληψη των δημοσίων θέσεων από στελέχη και ψηφοφόρους του. Επιπλέον, κάθε κυβέρνηση

τοποθετεί σε διευθυντικές θέσεις κομματικά στελέχη. Και αυτό έχει ως συνέπεια την έλλειψη της συνέχειας στην διοίκηση και την αξιοποίηση της εμπειρίας των υπαλλήλων. Η κατάσταση αυτή άρχισε να βελτιώνεται το 1994 με την καθιέρωση της επιλογής των δημοσίων υπαλλήλων από το Ανώτατο Συμβούλιο Δημοσίων Υπηρεσιών (Α.Σ.Ε.Π.).

Η υποχρέωση πολιτικής ουδετερότητας των δημοσίων υπαλλήλων συνδέεται με την παραδοχή ότι ο δημόσιος υπάλληλος οφείλει να μένει αμέτοχος στην πολιτική διαμάχη και να ασκεί τα καθήκοντά του κατά τρόπο αμερόληπτο και αντικειμενικό. Η πολιτική ουδετερότητα συνδέεται με το δικαίωμα της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων της οποίας αποτελεί αντιστάθμισμα.

Η υποχρέωση πολιτικής ουδετερότητας δεν μπορεί να φτάσει στην πλήρη αποστέρηση της ελευθερίας της έκφρασης του λόγου των δημοσίων υπαλλήλων, ούτε να στερήσει το δικαίωμα των υπαλλήλων να ασκούν δημόσια κριτική για τους προϊσταμένους τους, εφόσον το δικαίωμα ασκείται κατά τρόπο ώστε να μην θίγεται η εικόνα της αμερόληπτης και αντικειμενικής δημόσιας δράσης.

«Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων η

**διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχοι.»
(Σ., Άρθρο 29, παρ.3)**

5.3.3 Φαινόμενα κακοδιοίκησης

Τα φαινόμενα κακοδιοίκησης και δυσλειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών τα βιώνουν τόσο το κράτος (κυρίως η κυβέρνηση) όσο και οι πολίτες. Για την κατάσταση αυτή ευθύνεται αφενός ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας (π.χ. κομματικές προαγωγές) και αφετέρου η συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων που στελεχώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες με αυτά τα προβλήματα. Εν προκειμένω κάποιοι δημόσιοι υπάλληλοι δεν συμπεριφέρονται ως δημόσιοι λειτουργοί, γιατί δεν έχουν συνειδητοποιήσει ότι ο υπάλληλος είαι λειτουργός και κατά

την άσκηση της υπηρεσίας του δεν ενεργεί ως άτομο αλλά ως εκτελεστής της θέλησης του κράτους. **Φαινόμενα κακοδιοίκησης είναι:**

- Η αδυναμία - ανικανότητα υλοποίησης της κυβερνητικής πολιτικής.
- Η διαφθορά των δημοσίων υπαλλήλων (π.χ. το γρηγορόσημο).
- Οι αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση υποθέσεων των πολιτών.
- Το υψηλό κόστος λειτουργίας από την αδικαιολόγητη σπατάλη δημόσιου υλικού.

«Στην προσπάθειά μας να μην προηγείται κανείς, μένουμε όλοι στάσιμοι.»

(Ν. Δήμου, Οι Νέοι Έλληνες)

**Δημήτρης Μυταράς,
Εργαστήριο, 1993.**

5.3.4 Η αντιφατική στάση των πολιτών

Γενικά, ο Έλληνας ως διοικούμενος πολίτης, ταυτοχρόνως, αποστρέφεται και μάχεται το κράτος. Ίσως γιατί το κράτος από υπηρέτης εξελίχθηκε σε δυνάστη, ενώ ο πολίτης από αφέντης έγινε υπήκοος. Κι' αυτό συνέβη κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας και συνεχίστηκε

και μετά την απελευθέρωση της χώρας. Την ίδια στιγμή που δεν ανέχεται το κράτος απαιτεί τα πάντα από αυτό. Δεν θέλει το κράτος αλλά απαιτεί από αυτό καλύτερη υγεία, παιδεία, συντάξεις κτλ. Βέβαια, το Ελληνικό κράτος διαμορφώθηκε πατερναλιστικά, αφού από τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης έμαθε τους Έλληνες να περιμένουν τα πάντα από το κράτος. Πάντοτε το ερώτημα είναι τι κάνει ή τι έκανε το κράτος, και όχι αν πρέπει ή έπρεπε να το κάνει.

Δεν είναι αντιφατικό και παράλογο να προσπαθείς να κοροϊδέψεις το κράτος, π.χ. να μην πληρώνεις τους φόρους, και να απαιτείς από το κράτος καλούς δρόμους, καλή υγεία και παιδεία, περισσότερο πράσινο κτλ.;

Συνήθως υπάρχει μια αντιπαλότητα

μεταξύ κράτους και πολίτη. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης, η αμοιβαία καχυποψία. Το κράτος δεν εμπιστεύεται τον πολίτη και ο πολίτης δεν εμπιστεύεται το κράτος. Ευτυχώς, τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται μια κουλτούρα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και οι σχέσεις κράτους - πολίτη έχουν βελτιωθεί σημαντικά.

Ο Τζακ Γουέλς, ένας από τους πλέον επιτυχημένους Μάνατζερ του κόσμου δήλωσε: «Το μεγαλύτερο κατόρθωμά μου είναι η δημιουργία ενός αξιοκρατικού συστήματος διοίκησης, το οποίο επέτρεψε σε χιλιάδες ανθρώπους να ικανοποιήσουν τα όνειρά τους.»

(Από τον ημερήσιο Τύπο)

**Η εφαρμογή των νόμων, μπορεί να αντιμετωπιστεί με την πρόταση που έχει κάνει ο Εμμανουήλ Ροΐδης, εδώ και πάνω από έναν αιώνα, δηλαδή με την ψήφιση ενός νόμου που θα έχει μία και μόνη διάταξη: να εφαρμόζονται οι νόμοι.
(«Τα Άπαντά του», τ. Α', Αθήνα, 1955)**

5.4 Αντιμετώπιση της παθογένειας της διοίκησης

5.4.1 Εφαρμογή των αρχών της Δημόσιας Διοίκησης

Παραπάνω (κεφ. 5.1) αναφέρθηκαν οι θεμελιώδεις αρχές της δημόσιας διοίκησης. Οι αρχές αυτές έχουν στόχο να ασκείται εντός των πλαισίων του Συντάγματος και των νόμων η δράση της δημόσιας διοίκησης. Η εφαρμογή τους είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των παθογενειών της διοίκησης. Επιπλέον, το πρόβλημα της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών συναρτάται, σε τελευταία ανάλυση, από το επίπεδο των δημοσίων υπαλλήλων. Γι' αυτό και οι υπάλληλοι είναι απαραίτητο να ευαισθητοποιηθούν στην εξυπηρέτηση του

πολίτη και να διαμορφώσουν αντίληψη νομιμότητας και αποτελεσματικότητας. Το κράτος και οι δημόσιοι υπάλληλοι, ως εκφραστές της βούλησης του κράτους, υπάρχουν για τον λαό. Σκοπός του κράτους και υποχρέωση των υπαλλήλων είναι να υπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Ήδη, για την αντιμετώπιση των παθογενειών της διοίκησης γίνεται:

α) Η αναδιοργάνωση του δημόσιου τομέα. Στόχος είναι η δημιουργία μιας ευέλικτης διοίκησης με μικρότερο κόστος, ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών με βάση τις αρχές της διοικητικής επιστήμης, η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται:

- **Η αποκομματικοποίηση της δημόσιας διοίκησης.** Οι πολιτικοί θα είναι υπεύθυνοι για την κυβερνητική πολιτική και οι δημόσιοι υπάλληλοι (στελέχη) υπεύθυνοι για τη δημόσια διοίκηση.
 - **Η αξιολόγηση των υπαλλήλων.** Δημιουργία και εφαρμογή νέου συστήματος αξιολόγησης με βάση την αξιοκρατία και το επιτυγχανόμενο αποτέλεσμα.
- β) Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών.** Στόχος είναι τόσο η αύξηση της παραγωγικότητας του δημόσιου τομέα, όσο και η χρησιμότητα του παραγόμενου προϊόντος για την οικονομία και την κοινωνία.

Αυτονόητον: ένα σύστημα αξιολόγησης αντικειμενικό και αξιοκρατικό.

Γιατί η δημόσια διοίκηση δεν λειτουργεί ορθολογικά; Διότι υπάρχουν συμφέροντα (π.χ. σωματεία συνδικαλιστών), που δεν επιθυμούν τις μεταρρυθμίσεις και είναι ισχυρότερα από τα συμφέροντα που εξυπηρετούνται από τις μεταρρυθμίσεις.

«Ελάχιστοι από τους πολιτικούς ή διοικητικούς προϊσταμένους των ελληνικών δημοσίων υπηρεσιών θα

δέχονταν να αξιολογηθούν με βάση ένα διαφανές και αντικειμενικό σύστημα κρίσης.» (Π. Καρκατσούλης Εφ. Ημερησία, 14/15 Δεκ. 2002)

5.4.2 Η Δημόσια διαβούλευση – Ο πολίτης συμπαραγωγός της δημόσιας διοίκησης

Για τη βελτίωση της διακυβέρνησης προβλέπεται η εφαρμογή αρχών και μέσων καλής νομοθέτησης, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των νόμων. Έτσι, κατά την κατάρτιση των νόμων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές καλής νομοθέτησης, όπως: η αναγκαιότητα της ρύθμισης και η προσβασιμότητα στις ρυθμίσεις και με ηλεκτρονικά μέσα. Επίσης, να λαμβάνονται υπόψη τα μέσα καλής νομοθέτησης, όπως η διαβούλευση. Η διαβούλευση επιτυγχάνεται με τη

δημοσιοποίηση της σχεδιαζόμενης ρύθμισης με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωση και συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών φορέων (βλέπε κεφ. 4.2.3.).

Ήδη, στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την Ανοιχτή Δημόσια Διοίκηση και Διακυβέρνηση, η χώρα συμμετέχει ενεργά στη διεθνή πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership-O.G.P.). Το O.G.P. αποσκοπεί να διασφαλίσει συγκεκριμένες κυβερνητικές δεσμεύσεις για την προώθηση της διαφάνειας, την ενδυνάμωση των πολιτών, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη σύγχρονη διακυβέρνηση.

5.4.3 Ηλεκτρονική διακυβέρνηση

Ηλεκτρονική διακυβέρνηση σημαίνει ηλεκτρονική δικτύωση των δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ τους και με πρόσωπα, ώστε οι πολίτες να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις τους εύκολα και γρήγορα μέσω των Η/Υ. Στόχος είναι η μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ευεργετικών συνεπειών της σύγχρονης ηλεκτρονικής τεχνολογίας, για την εξυπηρέτηση του πολίτη.

Η χρήση του διαδικτύου στη σχέση κράτους - πολίτη παρέχει:

- Πληροφόρηση. Διάθεση πληροφοριών, απλή και γρήγορη, στους πολίτες.**
- Επικοινωνία. Επικοινωνία του πολίτη με τις δημόσιες υπηρεσίες (e-mails, forums κτλ.).**
- Συναλλαγή. Διεξαγωγή συναλλαγών (υποβολή εντύπων, πληρωμές**

κτλ.).

1: www.ermis.gov.gr

Οι Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες της Εθνικής Πύλης Δημόσιας Διοίκησης.

Ο δημόσιος υπάλληλος φροντίζει για την εγκυρότητα, νομιμότητα, πληρότητα, ακρίβεια και επικαιροποίηση των πληροφοριών στις οποίες οι συναλλασσόμενοι με τη δημόσια υπηρεσία έχουν πρόσβαση με ή χωρίς χρήση των Τ.Π.Ε. (Ν. 3979/2011, Άρθρο 4, παρ. 3)

5.4.4 Πρόγραμμα «Διαύγεια»

Το Πρόγραμμα Δι@ύγεια (Ν. 3861 / 2010) στοχεύει στην επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημοσιότητας της κυβερνητικής πολιτικής και της

διοικητικής δραστηριότητας, τη διασφάλιση της διαφάνειας και την εμπέδωση της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας από την πλευρά των φορέων άσκησης της δημόσιας εξουσίας. Μέσω του προγράμματος Διαύγεια:

α) Εισάγεται η υποχρέωση ανάρτησης των αποφάσεων των κυβερνητικών οργάνων και της διοίκησης στο διαδίκτυο. Όλες οι αποφάσεις εκτελούνται εφόσον αναρτηθούν στον δικτυακό τόπο et.dianvegia.gov.gr. Με την ολοκλήρωση της ανάρτησης η κάθε απόφαση αποκτά έναν μοναδικό Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης (Α.Δ.Α.).

β) Ο πολίτης μπορεί να έχει πρόσβαση στο σύνολο των νόμων και αποφάσεων που εκδίδουν τα κυβερνητικά όργανα, οι φορείς του στενού και του ευρύτερου δημόσιου

τομέα, οι Ανεξάρτητες Αρχές και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Διαύγεια
διαφάνεια στο κράτος

5.4.5 Κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών

Τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.), έχουν σχεδιαστεί για την ηλεκτρονική πληροφόρηση και εξυπηρέτηση του πολίτη από το σπίτι ή από το γραφείο, υλοποιώντας ένα ουσιαστικό βήμα προς την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

Η πρωτοτυπία των Κ.Ε.Π. συμπυκνώνεται στο σύνθημα «διακινούνται τα έγγραφα και όχι οι πολίτες». Λειτουργούν βάσει της αρχής της ολοκληρωμένης εξυπηρέτησης του

πολίτη από μία θέση εργασίας (one stop shop), παρέχοντας:

- Ενημέρωση για τις ενέργειες που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων.
- Διεκπεραίωση, προμηθεύοντας τους ενδιαφερόμενους με τα κατάλληλα έντυπα αιτήσεων και αναζητώντας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Άλλες υπηρεσίες, όπως επικύρωση αντιγράφων, χορήγηση φορολογικής ενημερότητας, ηλεκτρονική υποβολή φορολογικών δηλώσεων, Φ.Ε.Κ., πληροφορίες για προκηρύξεις, θέματα κοινωνικής πρόνοιας κτλ.

ΚΕΠ πήρες; **1500** τηλεφωνικό κέντρο **1**
εξυπηρέτησης πολιτών

1: τηλεφωνικό κέντρο
εξυπηρέτησης πολιτών

Τα Κ.Ε.Π. βρίσκονται σε κάθε δήμο,

δηλαδή κοντά στον πολίτη, και του προσφέρουν πολλές και άμεσες υπηρεσίες. Δεν χρειάζεται να τρέχει κανείς άσκοπα. Γι' αυτό και έχουν γίνει αποδεκτά αλλά και σημείο αναφοράς για τις συναλλαγές με τη δημόσια διοίκηση. Πράγματι, τα Κ.Ε.Π. είναι ένας από τους πιο επιτυχημένους θεσμούς του δημοσίου. Παράδειγμα, στο Κ.Ε.Π. - «Οδηγός του πολίτη» μπορείτε να βρείτε πλήθος χρήσιμων πληροφοριών (πατήστε το πλήκτρο CTRL + κλικ με το ποντίκι στη λέξη που σας ενδιαφέρει):

Εκπαίδευση και Έρευνα

Ανώτατη Εκπαίδευση, Εκπαίδευση (γενικά), Έρευνα (γενικά), Κατηγορίες εκπαίδευσης, Ξένες Γλώσσες, Προσχολική Αγωγή, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση.

5.5 «Οδηγίες χρήσης» των δημοσίων υπηρεσιών – Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας

Για να βελτιωθούν οι σχέσεις κράτους - πολίτη και για να κατάπολεμηθεί η γραφειοκρατία, ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690 / 1999) προβλέπει απλούστευση διαδικασιών σε αρκετές περιπτώσεις. Από τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας αναφέρονται μερικά άρθρα που έχουν πρακτική χρησιμότητα στις συναλλαγές του πολίτη με τη δημόσια διοίκηση. Τα άρθρα αναφέρονται, όπως είναι στον νόμο, για να αποτελέσουν και μια άσκηση των μαθητών. Η υπογράμμιση, το μαύρισμα (Bold**), έγινε για να επισημανθούν τα σημαντικότερα. Όλα τα κατωτέρω είναι ο κανόνας. Πιθανόν να υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις**

που δεν αναφέρονται ή που περιλαμβάνονται σε άλλους νόμους.

Άρθρο 3: Αιτήσεις προς τη διοίκηση

παρ. 3. Για τη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, χρησιμοποιούνται έντυπα αιτήσεων, τα οποία χορηγούν υποχρεωτικώς οι δημόσιες αρχές, για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Αν ο ενδιαφερόμενος δηλώσει ότι δεν μπορεί ή δεν γνωρίζει να γράψει, ο αρμόδιος υπάλληλος, οφείλει να συντάξει ο ίδιος την αίτηση.

παρ. 4. Τα στοιχεία της ταυτότητας που αναφέρονται στην αίτηση, όταν πρόκειται για Έλληνες πολίτες, αποδεικνύονται από το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας ή τη σχετική προσωρινή βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ή το διαβατήριο ή την άδεια οδήγησης ή το ατομικό

βιβλιάριο υγείας όλων των ασφαλιστικών φορέων.

παρ. 5. Γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται από το δελτίο ταυτότητας ή από τα αντίστοιχα έγγραφα, αν ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά, γίνονται δεκτά βάσει υπεύθυνης δήλωσης του ενδιαφερομένου, η οποία και διατυπώνεται σε προβλεπόμενο από τις σχετικές διατάξεις έντυπο.

παρ. 6 α. Όταν για τη διεκπεραίωση υπόθεσης απαιτούνται δικαιολογητικά, πιστοποιητικά ή στοιχεία, που η έκδοσή τους δεν προϋποθέτει τη σύμπραξη του αιτούντος και τα οποία δεν συνυποβάλλονται με την αίτησή του, η αρμόδια υπηρεσία, για την έκδοση της τελικής πράξης, τα αναζητεί από τις οικείες υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών

τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου.

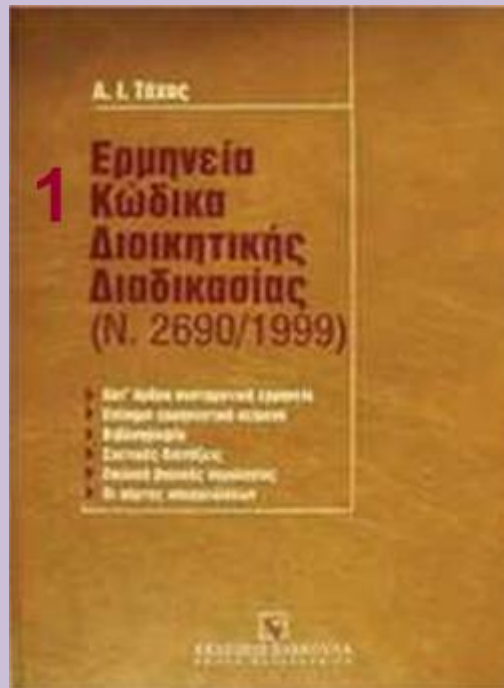
Άρθρο 4: Διεκπεραίωση υποθέσεων από τη διοίκηση

παρ. 1. α. Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαινόμενοι για τα αιτήματά τους μέσα σε προθεσμία πενήντα (50) ημερών, εφόσον από ειδικές διατάξεις δεν προβλέπονται μικρότερες προθεσμίες.

Αν η αίτηση υποβληθεί σε αρμόδια υπηρεσία, η υπηρεσία αυτή οφείλει, μέσα σε τρεις (3) ημέρες, να τη διαβιβάσει στην αρμόδια και να γνωστοποιήσει τούτο στον ενδιαφερόμενο.

παρ. 2. Εάν κάποια υπόθεση δεν μπορεί να διεκπεραιωθεί λόγω αντικειμενικής αδυναμίας, ειδικά αιτιολογημένης, η αρμόδια υπηρεσία οφείλει, εντός πέντε (5) τουλάχιστον ημερών πριν από την εκπνοή τους, να γνωστοποιήσει εγγράφως στον αιτούντα: α) τους λόγους της καθυστέρησης, β) τον υπάλληλο που έχει αναλάβει την υπόθεση και τον αριθμό τηλεφώνου του, για την παροχή πληροφοριών και γ) κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία.

παρ. 4. Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, να χορηγούν αμέσως πιστοποιητικά και βεβαιώσεις. Αν η άμεση χορήγηση τούτων δεν είναι δυνατή, αυτά αποστέλλονται ταχυδρομικώς, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών, στη διεύθυνση που έχει δηλωθεί.

1: Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999)

Άρθρο 5: Πρόσβαση σε έγγραφα παρ. 1. Κάθε ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις.

παρ. 2. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και είναι σχετικά με υπόθεσή του η οποία εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές.

παρ. 3. Το κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαίωμα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις...

παρ. 6. Η χρονική προθεσμία για τη χορήγηση εγγράφων κατά τις παραγράφους 1 και 2 ή την αιτιολογημένη απόρριψη της σχετικής αίτησης του πολίτη είναι είκοσι (20) ημέρες.

Άρθρο 11: Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής - Επικύρωση των αντιγράφων

παρ. 1. Η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου γίνεται, από οποιαδήποτε διοικητική αρχή «ή τα Κ.Ε.Π.», βάσει του δελτίου ταυτότητας ή των αντίστοιχων εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 3. Δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου, όταν προσέρχεται αυτοπροσώπως για υποθέσεις του στις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα ή τα Κ.Ε.Π., προσκομίζοντας το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα πρωτότυπα έγγραφα. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τον Ν. 4250/2014, Άρθρο 1, παρ. 2: β. Δεν υφίσταται πλέον η υποχρέωση υποβολής πρωτοτύπων

εγγράφων, με την επιφύλαξη της περίπτωσης δ' και των εγγράφων που προσκομίζονται για δικαστική χρήση, ή επικυρωμένων αντιγράφων των εγγράφων αυτών από τους ενδιαφερόμενους για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες και τους φορείς. Αντί πρωτότυπων ή επικυρωμένων αντιγράφων, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τις υπηρεσίες και τους φορείς ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτότυπων εγγράφων που εκδόθηκαν από τις υπηρεσίες και τους φορείς αυτούς ή των ακριβών αντιγράφων τους.

Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων τα οποία

έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, καθώς και ευκρινή φωτοαντίγραφα από τα πρωτότυπα όσων ιδιωτικών εγγράφων φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς.

Επίσης, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές και έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

Ρέμπραντ, Ζητιάνοι, 1630.

Ισότητα

**Δημήτρης Περδικίδης,
Σύνθεση, 1972.**

5.6 Το φαινόμενο της διαφθοράς

5.6.1 Έννοια και συνέπειες

Διαβάζουμε στον Τύπο, ότι είναι ανησυχητικά τα ευρήματα της έρευνας, που διενήργησε για το φαινόμενο της διαφθοράς η μη κυβερνητική οργάνωση Διεθνής Διαφάνεια, που δημοσιοποιήθηκε επ' ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας κατά της Διαφθοράς. Η έρευνα αυτή βασίστηκε στη γνώμη των πολιτών από όλο τον κόσμο, και έδειξε ότι οι πλέον διεφθαρμένοι θεσμοί σε παγκόσμιο επίπεδο είναι τα πολιτικά κόμματα και ακολουθούν τα κοινοβούλια, η αστυνομία και οι δικαστικές αρχές. Στην Ελλάδα, οι πλέον διεφθαρμένοι κλάδοι του δημόσιου τομέα θεωρούνται η υγειονομική περίθαλψη, η εφορία και η πολεοδομία.

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην ίδια ομάδα κρατών με την Αίγυπτο, τη Γουατεμάλα, το Πακιστάν, τη Λετονία και την Κόστα Ρίκα και σε χειρότερη θέση από την ομάδα στην οποία συγκαταλέγονται η Τουρκία, η πΓΔΜ και η Αργεντινή. Στον ανεπτυγμένο κόσμο η διοικητική διαφθορά δεν θεωρείται σημαντικό πρόβλημα. Εξαίρεση αποτελούν η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία.

Σε αρκετούς πολίτες, αλλά και ευρύτερα στη κοινωνία κυριαρχεί η αντίληψη ότι υπάρχουν πολλά φαινόμενα αδιαφάνειας και διαφθοράς στη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών. Ένα από τα σημαντικότερα είναι η συμπεριφορά των υπαλλήλων, συμπεριφορά η οποία χαρακτηρίζεται ως απαράδεκτη, ανήθικη, διεφθαρμένη. Οι όροι «λάδωμα»,

«γρηγορόσημο», και φράσεις όπως «όλοι ίδιοι είναι», «αυτός τα πιάνει», μαρτυρούν την κατάσταση αυτή. Αλλά και κάποιοι που ασκούν δημόσια εξουσία έχουν παρόμοια συμπεριφορά. Οι όροι «λαμόγιο», «διεφθαρμένος» κτλ. κυριαρχούν καθημερινά στο λεξιλόγιό μας. Κάποια πρόσωπα, που ασκούν εξουσία, είτε πολιτική είτε οικονομική είτε άλλη εξουσία, παρουσιάζουν επιλήψιμη συμπεριφορά, γιατί ακριβώς δεν έχουν όλη την εξουσία αλλά ένα μέρος της. Ειδικότερα: οι πολιτικοί έχουν πολιτική αλλά δεν έχουν οικονομική εξουσία, και αυτό τους αναγκάζει να αναπτύσσουν σχέσεις διαπλοκής με την οικονομική εξουσία. Οι έχοντες οικονομική εξουσία δεν έχουν πολιτική εξουσία, και αυτό τους αναγκάζει να αναπτύσσουν σχέσεις διαπλοκής με

την πολιτική εξουσία. Έτσι λοιπόν αναπτύσσονται σχέσεις διαπλοκής μεταξύ πολιτικής και οικονομικής εξουσίας. Το πρόβλημα της διαφθοράς δεν είναι άσχετο με την έλλειψη εμπιστοσύνης προς το πολιτικό σύστημα, αλλά και γενικότερα της μειωμένης εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και πολίτη. Επειδή στην πολιτική κυριαρχούν η κομματοκρατία και οι πελατειακές σχέσεις, η πολιτική όχι μόνο δεν παράγει νόημα ζωής (στόχους ζωής), αλλά θεωρείται από αρκετούς πολίτες μια «κακόφημη» δραστηριότητα. Γι' αυτό και οι πολίτες δυσπιστούν έναντι της πολιτικής και των πολιτικών και στρέφονται:

α) Είτε σε μεσσίες και σωτήρες κάθε λογής και σε λαϊκιστές ηγέτες που καλλιεργούν τα ένστικτα και τις αδυναμίες του λαού για να

στραφούν τελικά εναντίον του.
β) Είτε στρέφονται προς το παρελθόν, ζητώντας εκεί αγκυροβόλιο. Αφού δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στο παρόν και στο μέλλον (νόημα ζωής για το μέλλον), υπάρχει πίστη στο παρελθόν, π.χ. στο μεγαλείο της αρχαίας Ελλάδας, στα κατορθώματα του παρελθόντος. Και αυτό, δηλαδή το αγκυροβόλιο στο παρελθόν και η έλλειψη εμπιστοσύνης προς το παρόν και το μέλλον, εμποδίζει τις όποιες προσπάθειες εκσυγχρονισμού.

Open Government Partnership

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για ένα νέο μοντέλο Δημόσιας Διοίκησης και Διακυβέρνησης, η Ελλάδα συμμετέχει στη Διεθνή Πρωτοβουλία Συνεργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership - O.G.P.). Για τον σκοπό αυτό εκπονείται Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση, μέσα από ευρεία διαβούλευση και συνεργασία με φορείς και την κοινωνία των πολιτών. Ο διάλογος για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση έχει ξεκινήσει και μας αφορά όλους. Γιατί Ανοικτή Διακυβέρνηση σημαίνει Συμμετοχή, Διαφάνεια, Λογοδοσία, Αποτελεσματικότητα.

**«Προχωρήστε, τσακίστε τη διαφθορά και τη διαπλοκή, όπου κι αν βρίσκεται, όποιοι κι αν είναι οι ένοχοι.»
(Πρωθυπουργός, Α. Σαμαράς)**

«Μην ανεχθείτε κανενός είδους παρέμβαση ή εξωτερική πίεση από οποιονδήποτε θελήσει να σας επηρεάσει. Αυτή η κοινωνία υπέφερε στο παρελθόν από παρόμοιες πρακτικές που διέχυσαν ένα καθεστώς αδιαφάνειας και διαφθοράς στις δημόσιες συμβάσεις, με αποτέλεσμα να πληγεί ο ανταγωνισμός και να κατακυλήσει η χώρα μας στα πιο χαμηλά επίπεδα της διεθνούς κατάταξης για τη διαφθορά.» (Βασίλης Φλωρίδης, πρώτος πρόεδρος της Ανεξάρτητης Αρχής για τις Συμβάσεις, αποχαιρετιστήριος λόγος, 2014)

5.6.2 Φορείς και μέσα αντιμετώπισης

Επειδή, συνήθως, η δημιουργία δεν συντελείται σε περιόδους ευφορίας αλλά σε περιόδους δυσκολίας, τώρα υπάρχει λαμπρή ευκαιρία για δημιουργία. Είναι η ώρα για το πολιτικό σύστημα, μέσω της διεθνούς συνεργασίας, να επιβάλει πολιτική μηδενικής ανοχής στην πολιτική και οικονομική διαφθορά.

Η Διεθνής Διαφάνεια είναι ένα παγκόσμιο κίνημα που μοιράζεται ένα κοινό όραμα: έναν κόσμο όπου οι κοινωνίες και η καθημερινή ζωή των ανθρώπων θα είναι απαλλαγμένες από τη διαφθορά. Ιδρύθηκε στο Βερολίνο από πρώην στελέχη της Παγκόσμιας Τράπεζας και αποτέλεσε την κινητήριο δύναμη για τη θέσπιση Παγκόσμιας Ημέρας κατά της διαφθοράς από τον Ο.Η.Ε.

Η Διεθνής Διαφάνεια - Ελλάς με το

έργο της συμβάλλει σημαντικά στην αποκάλυψη και τη δημοσιοποίηση σημαντικών περιστατικών διαφθοράς. Και επειδή σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν περιστατικά διαφθοράς, χρειάζεται η βοήθεια και η συμμετοχή των πολιτών για την καταγραφή και την αντιμετώπισή τους.

**ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ
ΕΛΛΑΣ**

1 οργάνωση κατά της διαφθοράς

1: οργάνωση κατά της διαφθοράς

**Κ. Μπακούρης, Πρόεδρος
Διεθνούς Διαφάνειας – Ελλάς**

Η «Διαφάνεια Τώρα!» είναι μια υπηρεσία υποδοχής καταγγελιών που αφορούν σε υποθέσεις διαφθοράς. Η Υπηρεσία λειτουργεί με την υποστήριξη ομάδας νομικών και τη βοήθεια εκπαιδευμένων εθελοντών, έχοντας στόχο την παροχή καθοδήγησης και υποστήριξης σε θύματα και μάρτυρες διαφθοράς.

Στην υπηρεσία «Διαφάνεια Τώρα!» μπορεί να απευθύνεται κάθε πολίτης με σκοπό να αναφέρει περιστατικά διαφθοράς και να λάβει περαιτέρω βοήθεια και καθοδήγηση για το πώς και πού, μπορεί να απευθυνθεί ώστε να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπιση της καταγγελίας του.

Η «Διαφάνεια Τώρα!» αποτελεί μέρος της ευρωπαϊκής δράσης που υλοποιεί η Διεθνής Διαφάνεια σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (και

στην Ελλάδα). Απευθύνεται σε όλους: άτομα ή οργανισμούς που έχουν πέσει θύματα διαφθοράς ή οικονομικού εγκλήματος και επιθυμούν να το καταγγείλουν και να αναλάβουν δράση για να βάλουν ένα τέλος στη διαφθορά πριν κάποιος άλλος γίνει το επόμενο θύμα της.

«Διαφάνεια Τώρα!»

«Σκοπός μας είναι η συνδρομή για την επίλυση των προβλημάτων που προκαλεί η διαφθορά, ο εντοπισμός φορέων και υπηρεσιών ευάλωτων στη διαφθορά και η προώθηση συστημικών αλλαγών που θα βελτιώσουν την καθημερινή ζωή όλων των πολιτών»

(Β. Σωτηρόπουλος, νομικός σύμβουλος της υπηρεσίας).

Η υπηρεσία «Διαφάνεια Τώρα!» δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να

απευθύνονται και να αναφέρουν περιστατικά διαφθοράς με τους ακόλουθους απλούς τρόπους:

- Κλήση στη Γραμμή Υποστήριξης 101 90 (Η Γραμμή Υποστήριξης λειτουργεί:

Δευτέρα & Παρασκευή:

15.00 μ.μ. - 19.00 μ.μ.,

Τετάρτη: 10.00 π.μ. - 14.00 μ.μ.

- On-line καταγγελία

- Εκτύπωση, συμπλήρωση και αποστολή φόρμας

(www.transparency.gr/diafaneiatora)

στα γραφεία της οργάνωσης (Θέτιδος 4, 115 28, Αθήνα).

Ήδη αρκετά μέτρα λειτουργούν για τη διασφάλιση της διαφάνειας, όπως:

α) Το νέο θεσμικό πλαίσιο (Ν. 3861 / 2010 και Ν. 4210 / 2013 για το πρόγραμμα «Διαύγεια», Εθνικό σχέδιο κατά της διαφθοράς «Διαφάνεια» κτλ.).

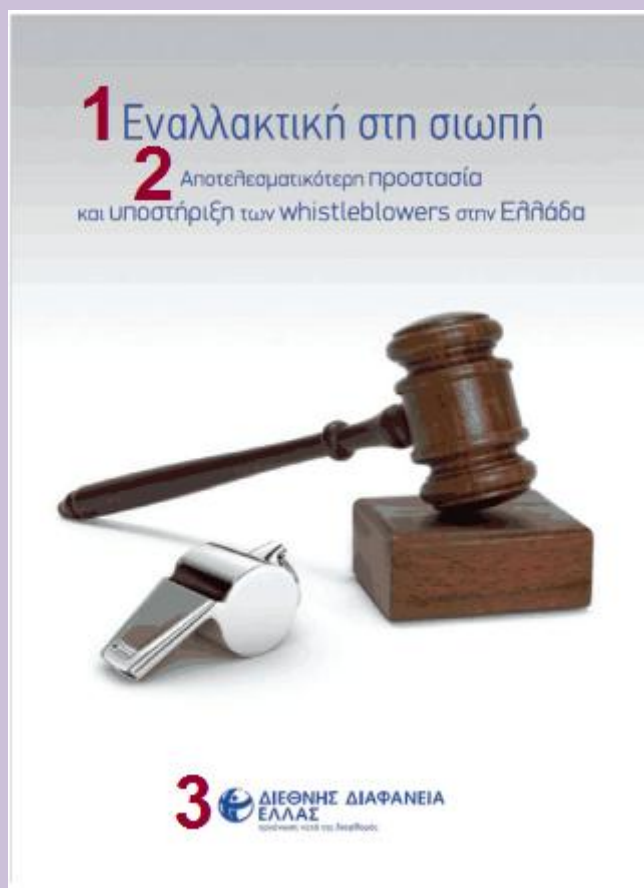
β) Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση και η διαύγεια. Έχει αποδειχθεί ότι η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, η απλούστευση των διαδικασιών και της νομοθεσίας, συμβάλλουν στη διαφάνεια της δημόσιας διοίκησης.

γ) Ο έλεγχος. Ο Έλεγχος δεν συνιστά «ποινικοποίηση» αλλά αποτελεί βασική αρχή της διοικητικής επιστήμης. Ήδη προς αυτή την κατεύθυνση:

- Ενισχύθηκε το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.
- Λειτουργεί με ευρύτατες αρμοδιότητες το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο.
- Εφαρμόζεται το «πόθεν έσχες» για όλους τους δημόσιους λειτουργούς.

δ) Η κουλτούρα διαφάνειας. Η Διαφάνεια, το φαίνεσθαι, παίζει μεγάλο ρόλο για τον πολιτικό και για

την πολιτική. Ο πολιτικός οφείλει να δρα στο φως, να γίνεται παράδειγμα προς μίμηση. Αθέατες και σκοτεινές πλευρές δημιουργούν υπόνοιες. Το ίδιο ισχύει και για την πολιτική. Επομένως, πολιτικοί και πολίτες οφείλουν να δρουν με διαφάνεια.

ΩΡΑ ΝΑ ΞΥΠΝΗΣΟΥΜΕ

1: Εναλλακτική στη σιωπή

2: Αποτελεσματικότερη προστασία

**και υποστήριξη των whistleblowers
στην Ελλάδα**

3: ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΕΛΛΑΣ

**[http://www.transparency.gr/diafanei
atora/](http://www.transparency.gr/diafaneiatora/)**

Ερωτήσεις – Ασκήσεις – Δραστηριότητες

Α' ΟΜΑΔΑ

**1α. Βάλτε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος)
στην αντίστοιχη απάντηση:**

- ___ Σύμφωνα με την αρχή της διακριτικής ευχέρειας, η δημόσια διοίκηση μπορεί να δρα πάντοτε κατά την κρίση της.**
- ___ Οι δημόσιοι υπάλληλοι οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην πατρίδα.**
- ___ Η κομματικοποίηση είναι μια από τις παθογένειες της δημόσιας διοίκησης.**
- ___ Η διαβούλευση είναι μία από τις αρχές της δημόσιας διοίκησης.**
- ___ Οι δημόσιες υπηρεσίες είναι υποχρεωμένες να δέχονται φωτοαντίγραφα των εγγράφων.**

**1β. Το πρόγραμμα «Διαύγεια»
έχει στόχο (να κυκλώσετε την
σωστή απάντηση):**

- α. Την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.**
- β. Την εξυπηρέτηση του πολίτη.**
- γ. Τη διασφάλιση της διαφάνειας.**
- δ. Την αρχή της νομιμότητας.**

1γ. Να αντιστοιχίσετε τις έννοιες της Α' στήλης με τις έννοιες της Β' στήλης, γράφοντας τον αντίστοιχο αριθμό της Α' στήλης στο κενό της Β' στήλης.

Α' στήλη		Β' στήλη
1. αρχή δημόσιας διοίκησης	___	αρχή διακριτικής ευχέρειας
2. παθογένειες δημόσιας διοίκησης	___	Προστασία δημοσίου συμφέροντος
3. κανόνας συμπεριφοράς δημοσίων υπαλλήλων	___	Γραφειοκρατία και πολυνομία
4. δημόσια διαβούλευση	___	Αρχές καλής νομοθέτησης

2α. Να εξηγήσετε την αρχή της νομιμότητας.

2β. Ποια μέτρα έχουν παρθεί για την διασφάλιση της διαφάνειας;

B' ΟΜΑΔΑ

1α. Αναπτύξτε μία από τις παθογένειες του διοικητικού μηχανισμού.

β. Εξηγήστε την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

2α. Εξηγήστε τη δημόσια διαβούλευση.

β. Αναλύστε το φαινόμενο της διαφθοράς.

Ασκήσεις – Δραστηριότητες

- **Είστε υπεύθυνος υπουργός για τη δημόσια διοίκηση. Να εντοπίσετε δύο συγκεκριμένες «γραφειοκρατικές διαδικασίες», που θα καταργήσετε για να μην ταλαιπωρείται ο πολίτης. Να αιτιολογήσετε την απόφασή σας.**
- **Να αναφέρετε τέσσερις**

διαφορετικές περιπτώσεις που έχετε απευθυνθεί εσείς ή γνωστό σας πρόσωπο στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.)

- Οι γονείς σας ή κάποιος γνωστός σας έχει πέσει θύμα διαφθοράς (π.χ. φακελάκι σε γιατρό). Ως υπεύθυνος υπουργός υγείας, ποια μέτρα θα λαμβάνατε για να αντιμετωπίσετε το εν λόγω φαινόμενο;**

ΒΑΣΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

- Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν:** είναι η συνολική αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία σε ένα έτος με συντελεστές της παραγωγής που ανήκουν στους κατοίκους της χώρας (ντόπιους και ξένους).
- Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Α.Ε.Π.):** είναι το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία χώρα σε ένα έτος, χωρίς να υπολογιστούν οι αποσβέσεις.
- άμεση δημοκρατία:** το πολίτευμα το οποίο ίσχυσε στην αρχαία Ελλάδα, σύμφωνα με το οποίο όλοι οι πολίτες άρχουν και άρχονται κατά σειράν, όλοι συμμετέχουν στην άσκηση της εξουσίας (της νομοθετικής, της εκτελεστικής, της δικαστικής).
- άμεσοι φόροι:** φορολογούν

απευθείας τους φορολογουμένους. Είναι οι φόροι που επιβάλλονται στο εισόδημα και στην περιουσία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

-ανεξάρτητες διοικητικές αρχές: είναι αρχές (δημόσιες υπηρεσίες) που η ανεξάρτητη λειτουργία τους κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα. Ιδρύθηκαν όταν διαπιστώθηκε ότι ο κομματισμός του κρατικού μηχανισμού δεν εξασφαλίζει την αναγκαία αντικειμενική και αμερόληπτη δράση της διοίκησης, τουλάχιστον σε ορισμένους ευαίσθητους τομείς.

-ανταγωνιστικό προϊόν: σημαίνει ποιοτικό και σε καλή τιμή προϊόν, για τον αγοραστή - πελάτη.

-Άρειος Πάγος: το ανώτατο πολιτικό και ποινικό δικαστήριο της χώρας.

-αρχή επικουρικότητας: σύμφωνα με αυτήν η Ε.Ε. δρα μόνο εάν και στον βαθμό που οι στόχοι της

προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη - μέλη και συνεπώς δύναται, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο.

-αντεγκληματική πολιτική: το σύνολο των μέτρων της πολιτείας για την αντιμετώπιση του εγκλήματος.

-αποκλίνουσα συμπεριφορά: έχουν τα άτομα που δεν ζουν σύμφωνα με τους κανόνες, σύμφωνα με τα αποδεκτά πρότυπα συμπεριφοράς που επιβάλλει η κοινωνία (εγκληματίες, τοξικομανείς, πόρνες κτλ.).

-αρχή νομιμότητας: η αρχή της νομιμότητας υποχρεώνει τη δημόσια διοίκηση να ενεργεί σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου, σύμφωνα με τον νόμο.

-αυτοέλεγχος: ο έλεγχος που ασκεί

το ίδιο το άτομο στην συμπεριφορά του, είτε γιατί έχει αποδεχθεί τους κοινωνικούς κανόνες ως λογικούς και αναγκαίους, είτε γιατί φοβάται τις κυρώσεις που θα υποστεί, αν τους παραβιάσει.

-βιοποικιλότητα: η πανίδα και η χλωρίδα, τα ζώα και τα φυτά, αποτελούν έναν επιπλέον πλούτο για τη χώρα. Η πανίδα και η χλωρίδα έχουν τον δικό τους τρόπο και τις δικές τους συνθήκες, τις οποίες ο άνθρωπος οφείλει να προστατέψει.

-Βουλή: το σύνολο των αντιπροσώπων του λαού. Η Βουλή ασκεί τη νομοθετική λειτουργία.

-γενόσημα φάρμακα: αποτελούν ισοδύναμες εκδόσεις των πρωτοτύπων φαρμάκων. Είναι φάρμακα παρόμοια με τα πρωτότυπα, περιέχοντας την ίδια δραστική ουσία, γεγονός που συνεπάγεται και παρόμοια

θεραπευτικά αποτελέσματα.

-γραφειοκρατία: η οργάνωση και άσκηση της διοίκησης (κυρίως του κράτους) μέσω γραφείων, με ιεραρχική δομή και καθορισμένες εργασίες. Συνήθως χρησιμοποιείται με αρνητικό περιεχόμενο, γιατί δηλώνει τις τυπικές και χρονοβόρες διαδικασίες στη διεκπεραίωση μιας υπόθεσης και κατ' επέκταση την ταλαιπωρία του πολίτη.

-δημοκρατία: το πολίτευμα σύμφωνα με το οποίο η εξουσία πηγάζει από τον λαό και ασκείται υπέρ του λαού.

-δημόσια αγαθά: τα αγαθά που προσφέρει το κράτος σε όλους δωρεάν ή με συμβολικό αντίτιμο (άμυνα, υγεία, δικαιοσύνη κτλ.).

-δημόσια διοίκηση: το σύνολο των δημοσίων/κρατικών υπηρεσιών.

-διαβούλευση: ενημέρωση και

συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών φορέων σε κάθε σχεδιαζόμενη ρύθμιση της διοίκησης.

-διαδικασία συναπόφασης: σύμφωνα με τη διαδικασία συναπόφασης, το Συμβούλιο των Υπουργών δεν μπορεί να αποφασίσει δράση χωρίς την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

-διάκριση εξουσιών: είναι βασική αρχή της δημοκρατίας, σύμφωνα με την οποία η εξουσία του κράτους διακρίνεται σε επιμέρους εξουσίες, διότι η συγκέντρωση εξουσίας σ' ένα πρόσωπο εμπεριέχει τον κίνδυνο για αυθαιρεσίες και κατάχρηση εξουσίας και έτσι εξασφαλίζεται αμοιβαίος έλεγχος και ισορροπία μεταξύ τους.

-διαρθρωτικά ταμεία της Ε.Ε.: αποτελούν τους κυριότερους μηχανισμούς που διαθέτει η Ε.Ε. για την

προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Κύριος στόχος τους είναι η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

-διεύρυνση της Ε.Ε.: σημαίνει ένταξη νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημειωτέον ότι όλα τα κράτη μπορούν να γίνουν μέλη της Ένωσης, εάν πληρούν ορισμένες θεμελιώδεις αρχές.

-δίκαιο: το σύνολο υποχρεωτικών κανόνων που ρυθμίζουν την κοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων. Το δίκαιο ρυθμίζει την κοινωνική ζωή.

-δικαιοσύνη: είναι ευρύτερη έννοια από το (θετό) δίκαιο. Ταυτίζεται περισσότερο με το φυσικό δίκαιο.

-διοικητικά δικαστήρια: αυτά που δικάζουν διαφορές μεταξύ πολιτών και διοίκησης.

-έγκλημα: για το δίκαιο, έγκλημα είναι κάθε πράξη που τιμωρείται

από τον ποινικό νόμο. Δηλαδή, κάθε αξιόποινη πράξη. Για την εγκληματολογία, έγκλημα θεωρείται κάθε αντικοινωνική συμπεριφορά κατά τις αντιλήψεις της συγκεκριμένης κοινωνίας. Το έγκλημα προσβάλλει βασικές αξίες της κοινωνίας.

-Εθνικό Προϊόν: το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία χώρα σε ένα έτος.

-εκλογικό σύστημα: είναι η μέθοδος κατανομής των βουλευτικών εδρών μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων, με βάση τις ψήφους που πήραν στις εκλογές. Το εκλογικό σύστημα ρυθμίζει θέματα των εκλογών.

-εκλογικό σώμα: το σύνολο των πολιτών που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν αντιπροσώπους. Το εκλογικό σώμα στις εθνικές βουλευτικές εκλογές αποτελείται από τους

Έλληνες πολίτες που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν.

-εκτελεστική λειτουργία: είναι μία από τις τρεις λειτουργίες του κράτους. Ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση.

-έλλειμμα στον προϋπολογισμό: όταν οι δαπάνες (τα έξοδα) του δημοσίου είναι μεγαλύτερες από τα έσοδα, τότε υπάρχει έλλειμμα. Στην περίπτωση αυτή το κράτος αναγκάζεται να προσφύγει στον δανεισμό για να καλύψει τις δαπάνες του.

-Ελληνόκτητος στόλος: περιλαμβάνει τα πλοία που ανήκουν σε Έλληνες ανεξάρτητα από τη σημαία τους και είναι ο πρώτος στον κόσμο.

-Ελληνικός στόλος: περιλαμβάνει τα πλοία που έχουν Ελληνική σημαία και κατέχει σήμερα την 3η θέση στον κόσμο.

-εμβάθυνση της Ε.Ε.: σημαίνει

περισσότερη πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης, δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συμπολιτείας.

-έμμεσοι φόροι: η έμμεση φορολογία του εισοδήματος και της περιουσίας των φορολογουμένων. Είναι οι φόροι που επιβάλλονται σε διάφορα προϊόντα κατανάλωσης (φόρος καπνού, φόρος στα οινοπνευματώδη ποτά, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας κτλ.). Οι επιχειρήσεις πληρώνουν τον φόρο στο κράτος και τον μετακυλίνουν στην τιμή των προϊόντων.

-εμπράγματο δίκαιο: το σύνολο των κανόνων του ιδιωτικού δικαίου, που ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις των προσώπων με τα πράγματα.

-εφετείο: δικαστήριο δεύτερου βαθμού που εκδικάζει εφέσεις, δηλαδή υποθέσεις για τις οποίες έχει ασκηθεί έφεση κατά της απόφασης του δικαστηρίου πρώτου βαθμού.

-ευρωζώνη: είναι η ζώνη, ο χώρος όπου ισχύει το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα (ευρώ).

-Ευρωπαϊκή ιθαγένεια: η ιθαγένεια που έχουν οι ευρωπαίοι πολίτες.

Έτσι κάθε πολίτης της Ε.Ε. έχει δύο ιθαγένειες, του κράτους - μέλους και της Ε.Ε. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια.

-Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία: αναφέρεται στην οργάνωση και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενός ομοσπονδιακού κράτους, ως μιας Ευρωπαϊκής Συμπολιτείας.

-Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής: παραλαμβάνει τις καταγγελίες για περιπτώσεις κακοδιοίκησης στα πλαίσια των οργάνων, οργανισμών ή φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη ανεξαρτησία.

-ηλεκτρονική διακυβέρνηση: σημαίνει ηλεκτρονική δικτύωση των δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ τους και με πρόσωπα, ώστε οι πολίτες να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις τους εύκολα και γρήγορα μέσω των Η/Υ.

-ηλεκτρονικό έγκλημα: θεωρούνται οι αξιόποινες πράξεις που τελούνται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων.

-θεμελιώδες οικονομικό πρόβλημα: οι ανάγκες που έχουμε είναι απεριόριστες και τα μέσα για την ικανοποίησή τους περιορισμένα. Αλλιώς: πώς με περιορισμένους πόρους θα ικανοποιηθούν οι απεριόριστες ανάγκες; Έχει παγκόσμια ισχύ και από αυτό απορρέουν και τα υπόλοιπα οικονομικά προβλήματα.

-θετό δίκαιο: το δίκαιο που θέτει

και εφαρμόζει η πολιτεία, το ισχύον δίκαιο.

-Ιθαγένεια ή εθνικότητα: ο νομικός δεσμός που συνδέει ένα πρόσωπο με ορισμένο κράτος και ο οποίος συνεπάγεται δικαιώματα και υποχρεώσεις. Αποκτάται είτε με βάση τη συγγένεια εξ αίματος (*ius sanguinis*) είτε με βάση τον τόπο γέννησης (*ius soli*).

-Ισοζύγιο Εμπορικό: περιλαμβάνει τις εξαγωγές και τις εισαγωγές εμπορευμάτων.

-Ισοζύγιο κινήσεως κεφαλαίων: περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές κεφαλαίων.

-Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών: περιλαμβάνει τα εμπορεύματα, τις υπηρεσίες και τις δωρεές.

-Καθαρό Εθνικό Προϊόν: είναι το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία χώρα σε ένα έτος,

μείον τις αποσβέσεις.

-καπιταλιστικό σύστημα: το οικονομικό σύστημα, στο οποίο η ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής ανήκει στους ιδιώτες, δηλαδή στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις.

-Κατά Κεφαλήν Εισόδημα: προκύπτει αν το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν διαιρεθεί με το σύνολο του πληθυσμού της χώρας.

-κοινωνικές αξίες: εκφράζουν τις πραγματικές και βαθύτερες ανάγκες της κοινωνίας. Αποκρυσταλλώνονται σε γενικές αρχές και ιδέες που προσανατολίζουν και καθοδηγούν την κοινωνία και τα άτομα. Επηρεάζουν τις πεποιθήσεις μας και λειτουργούν ως κατευθυντήριοι άξονες για την αξιολόγηση των εαυτών μας και των άλλων.

-κοινωνικοποίηση: η διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσης του

ατόμου σ' ένα κοινωνικό σύνολο, μια διαδικασία εκμάθησης των αξιών και κανόνων της κοινωνίας.

-κοινωνικοί κανόνες: είναι πρότυπα συμπεριφοράς, κοινωνικά αποδεκτά, με τα οποία ρυθμίζονται και αξιολογούνται οι συμπεριφορές των μελών της κοινωνίας. Η ύπαρξή τους είναι απαραίτητη για την κοινωνική οργάνωση, τη συνοχή και τη σταθερότητα.

-κοινωνικό κράτος ή κράτος πρόνοιας: είναι εκείνο που εξασφαλίζει σ' όλους τους πολίτες του ορισμένα βασικά κοινωνικά αγαθά. Τέτοια αγαθά είναι η παιδεία, η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εργασία, το καθαρό περιβάλλον, κτλ.

-κοινωνικός έλεγχος: περιλαμβάνει τα μέσα και τα μέτρα που χρησιμοποιεί η κοινωνία, ώστε τα μέλη της να έχουν ορισμένη συμπεριφορά,

δηλαδή συμπεριφορά εντός συγκεκριμένων πλαισίων.

-κομματικοποίηση: η δράση υπέρ ενός κόμματος σύμφωνα με τις κομματικές πεποιθήσεις ή τις κομματικές εντολές.

-κράτος: σημαίνει ισχύς, δύναμις, εξουσία. Είναι η οργανωμένη κοινωνία. Το κράτος σήμερα είναι θεσμός (και μηχανισμός) ανεξάρτητος από την κοινωνία.

-κράτος δικαίου: είναι αυτό στο οποίο η εξουσία ασκείται σύμφωνα με κανόνες δικαίου (το Σύνταγμα και τους νόμους). Όλα τα όργανα του κράτους αλλά και οι πολίτες οφείλουν να σέβονται τους κανόνες δικαίου και τους θεσμούς.

-Κυβέρνηση: η Κυβέρνηση αποτελείται από το Υπουργικό Συμβούλιο, που απαρτίζεται από τον πρωθυπουργό και τους υπουργούς.

Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων.

-λαϊκή κυριαρχία: είναι βασική αρχή της δημοκρατίας, σύμφωνα με την οποία ο λαός είναι η πηγή κάθε κρατικής εξουσίας και το ανώτατο όργανο του κράτους.

-μαζικός τουρισμός: πρόκειται για τη βιομηχανία τουρισμού, στην ανάπτυξη της οποίας βοήθησε η ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου και μια νέα κοινή αντίληψη, ο τουρισμός για όλους.

-μακρο-οικονομία: μελετά τη συμπεριφορά και αλληλεξάρτηση των συνολικών μεγεθών της οικονομίας (συνολική παραγωγή, συνολικό εισόδημα, συνολική κατανάλωση κτλ.) και την αλληλεξάρτησή τους.

-μικρο-οικονομία: μελετά τις ατομικές

επιλογές, χωρίς να ενδιαφέρεται για το σύνολο της οικονομίας (η παραγωγή ενός προϊόντος, η ζήτηση του καταναλωτή, η ποσότητα παραγωγής από την επιχείρηση κτλ.).

-νομικό πρόσωπο: είναι ένωση προσώπων ή σύνολο περιουσίας για εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού.

-νομοθετική λειτουργία: είναι μία από τις τρεις λειτουργίες του κράτους. Ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

-οικονομικό κύκλωμα: ένα κύκλωμα με διαρκή ροή συντελεστών παραγωγής, χρήματος και προϊόντων, μεταξύ, κυρίως, νοικοκυριών, επιχειρήσεων και κράτους.

-ομοσπονδία κρατών: είναι η ένωση κρατών με σκοπό το κοινό συμφέρον. Η ένωση αυτή δεν αποτελεί ξεχωριστό κράτος, δεν περιορίζει την κυριαρχία των κρατών-μελών.

Συναντάται σπάνια (π.χ. βρετανική κοινοπολιτεία).

-ομοσπονδιακό κράτος: είναι το κράτος που αποτελείται από περισσότερα κράτη-μέλη. Η εξουσία κατανέμεται μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των ομόσπονδων κρατών (π.χ. Γερμανία, Ελβετία, Η.Π.Α.).

-παραοικονομία: είναι το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που δεν μετριέται, δεν καταγράφεται στις επίσημες στατιστικές, και υπολογίζεται περίπου στο 30% του Α.Ε.Π.

-ποινικά δικαστήρια: αυτά που δικάζουν πολίτες οι οποίοι διέπραξαν αξιόποινες πράξεις.

-πολιτεία - κράτος: το κράτος ως η υπέρτατη θεσμική οντότητα και ως οργανωμένη και αντιπροσωπευτική έκφραση των πολιτών.

- πολιτικά δικαστήρια:** αυτά που δικάζουν διαφορές μεταξύ πολιτών.
- πολιτική:** η τέχνη και η επιστήμη της διακυβέρνησης. Η συμμετοχή / δράση του πολίτη στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι, στις δημόσιες υποθέσεις.
- πολιτική απάθεια:** η αδιαφορία για την πολιτική. Μερικές φορές δεν είναι αδιαφορία για την πολιτική αλλά μια συνειδητή επιλογή.
- πολιτική συμμετοχή:** η συμμετοχή / δράση, ατομική ή ομαδική, του πολίτη στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι, στις δημόσιες υποθέσεις.
- πολιτικό κόμμα:** ένωση πολιτών που επιδιώκει με την πολιτική δράση να επηρεάσει ή/και να κατακτήσει την εξουσία, με στόχο να εφαρμόσει το πρόγραμμά της.
- πολιτικοποίηση:** η διαδικασία εκμάθησης, διαμόρφωσης πολιτικής

συνείδησης και συμμετοχής του πολίτη στα κοινά.

-πολιτικός: το πρόσωπο που συμμετέχει ενεργά σε εκλογικές αναμετρήσεις για να αντιπροσωπεύσει τον λαό σε οποιαδήποτε πολιτική θέση.

-πολίτευμα: το σύστημα διακυβέρνησης, το πολιτειακό καθεστώς μιας χώρας, όπως ορίζεται στο Σύνταγμα.

-πολίτης: κάθε μέλος κράτους που έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια. Κάθε μέλος της πολιτείας που έχει πολιτικά δικαιώματα και κυρίως το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

-πολυφαρμακία: η κατανάλωση πολλών και μη απαραίτητων φαρμάκων. Και είναι αποδεδειγμένο ότι τα πολλά φάρμακα βλάπτουν την

υγεία μας.

-πράσινη ναυτιλία: η ναυτιλία που χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και δεν ρυπαίνει το περιβάλλον.

-Πρόεδρος Δημοκρατίας: ο ανώτατος άρχοντας του κράτους και ρυθμιστής του πολιτεύματος.

-προσωπικότητα: είναι το σύνολο των ιδιοτήτων και ικανοτήτων, η συνολική φυσική, πνευματική και ψυχική συγκρότηση του ανθρώπου (η εξωτερική εμφάνιση, το όνομα, η εξυπνάδα, η εντιμότητα, η αξιοπρέπεια, η ελευθερία κτλ.).

-προϋπολογισμός του κράτους: περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών και των εσόδων που σχεδιάζει το κράτος να πραγματοποιήσει το επόμενο έτος.

-σοσιαλιστικό σύστημα: το οικονομικό σύστημα στο οποίο η ιδιοκτησία

των μέσων παραγωγής ανήκει στο κοινωνικό σύνολο.

-συγκριτικό πλεονέκτημα: σημαίνει το πλεονέκτημα που έχει μια χώρα σε σχέση με άλλες χώρες, π.χ. να μπορεί λόγω κλίματος, παράδοσης, ικανότητας κτλ. να παράγει προϊόντα σε ανταγωνιστικές τιμές. Η χώρα μας έχει συγκριτικό πλεονέκτημα να παράγει π.χ. αρκετά αγροτικά προϊόντα.

-Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.Τ.Ε): το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας.

-Σύνταγμα: ο ανώτατος γραπτός νόμος του κράτους, που ρυθμίζει τη μορφή του πολιτεύματος και την οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας.

-Συνταγματική μοναρχία: το πολίτευμα στο οποίο την εξουσία ασκεί ο μονάρχης σύμφωνα με το Σύνταγμα.

-σωματείο: είναι ένωση είκοσι

τουλάχιστον προσώπων που επιδιώκει μη κερδοσκοπικούς σκοπούς (πολιτιστικούς, αθλητικούς, φιλανθρωπικούς κτλ.).

-σωφρονισμός: περιλαμβάνει τα μέτρα που αναφέρονται στην τιμωρία του δράστη μετά την τέλεση της αξιόποινης πράξης του και εν συνεχεία στην επανένταξή του.

-τουριστικοί πόροι: οι τουριστικοί πόροι προσδιορίζουν την τουριστική προσφορά μιας χώρας. Αυτοί είναι τα φυσικά χαρακτηριστικά (κλίμα, τοπίο, ακτές κτλ.), η πολιτιστική της κληρονομιά, οι υποδομές και οι τουριστικές εγκαταστάσεις κ.ά.

-τρομοκρατία: σημαίνει μια σειρά ενεργειών για την επιβολή του τρόμου με την άσκηση σωματικής ή/και ψυχολογικής βίας.

-φυσικό δίκαιο: το δίκαιο που είναι αιώνιο, αμετάβλητο και ισχύει σε

όλες τις πολιτείες, σε όλες τις εποχές. Ταυτίζεται με τη δικαιοσύνη.

-φυσικό πρόσωπο: είναι κάθε άνθρωπος. Αρχίζει να υπάρχει με τη γέννηση και παύει με τον θάνατο και είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

-φυσικοί πόροι: είναι τα υλικά που παίρνει ή χρησιμοποιεί ο άνθρωπος από τη φύση για να καλύψει τις ανάγκες του. Φυσικοί πόροι είναι για παράδειγμα το έδαφος, το νερό, ο ήλιος, ο αέρας, τα ορυκτά κτλ.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α. Βιβλιογραφία

- Αντωνοπούλου - Τρεχλή Ζ., Η πολιτική φιλοσοφία της αρχαιοελληνικής τέχνης, Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2001.**
- Αριστοτέλους, Πολιτικά και Ηθικά Νικομάχεια.**
- Βενιζέλος Ε., Το Σύνταγμα του 1975/1986/2001, Εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα 2001.**
- Γεωργακόπουλος Θ. κ.ά., Εισαγωγή στην πολιτική οικονομία, έκδοση Ζ, Αθήνα 2007.**
- Γεωργιάδης Α., Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, έκδοση 4^η, Εκδ. Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2012.**
- Γιανναράς Χρ., Ορθός λόγος και κοινωνική πρακτική, Εκδ. Δόμος, Αθήνα 1984.**
- Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας, Εκδ.**

- Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1984.**
- Δεδουσόπουλος Α. κ.ά., Αρχές οικονομίας, Εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 2012.**
 - Ευρωπαϊκή Ένωση, Επίσημες εκδόσεις και διάφορα φυλλάδια της Ε.Ε.**
 - Καράγιωργας Δ., Παραδόσεις δημόσιας οικονομικής, Τεύχος Α, Β, Γ, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, χ.χ.**
 - Καργάκος Σ., Για μια δημοκρατία ευθύνης, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2001.**
 - Καστοριάδης Κ., Η αρχαία Ελληνική δημοκρατία και η σημασία της για μας σήμερα, Εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1999.**
 - Καστοριάδης Κ., Η Ελληνική ιδιαιτερότητα, τ. Α, Β, Γ, Εκδ. Κριτική, Αθήνα 2007, 2008, 2011.**
 - Κοντογιώργης Γ., Πολίτης και πολιτική, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2003.**
 - Κουτσούκης Κλ., Η πολιτική και κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη στην**

Ελλάδα, Αθήνα 1986.

-Λιανός Θ.-Χρήστου Γ., Πολιτική οικονομία, Εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1995.

-Μακρυδημήτρης Α., Προβλήματα διοικητικής μεταρρύθμισης, Έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1995.

-Μάραντος Π., Κράτος και ανάπτυξη, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2003.

-Μηλιός Γ., κ.ά., Εισαγωγή στην οικονομική ανάλυση, Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

-Παρασκευόπουλος Π., Αναγέννηση της Αθηναϊκής δημοκρατίας: η φιλοκοσμική δημοκρατία, Εκδ. Σύλλογος φιλοκοσμικής Ελλάδος, Αθήνα 2013.

-Πλάτων, Πολιτεία και Νόμοι.

-Ραμματά Μ., Σύγχρονη Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, Εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011.

-Σπηλιωτόπουλος Επ., Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου, Τόμοι Ι και ΙΙ, 14η έκδοση, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη,

Αθήνα 2011.

-Σύνταγμα της Ελλάδας 1975 / 1986 / 2001 / 2008.

-Τσαούσης Δ., Η κοινωνία του ανθρώπου, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1999.

-Τσάτσος Δ., Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία, Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2007.

-Φίλιας Β. κ.ά., Κοινωνιολογία, Εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1990.

-Giddens A., Κοινωνιολογία, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2002.

-Heilbroner R. - Thurow L., Για την κατανόηση της μικρο-οικονομικής και μακρο-οικονομικής, ΣΤ' Αμερ. έκδοση, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

-Samuelson P., Οικονομική, 9η έκδοση, τόμος 1, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1975.

-Schwartzzenberg R., Πολιτική κοινωνιολογία, Τόμος I και II, Εκδ. Παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1984.

β. Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

Πολλές ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπάρχουν στα παραθέματα του βιβλίου.

Όλα σχεδόν τα έργα τέχνης είναι από την Εθνική Πινακοθήκη, την οποία και ευχαριστούμε.

Περιεχόμενα του 5ου Τόμου

ΚΕΦ. 5: ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΗ – ώρες: 6

5.1	Θεμελιώδεις αρχές της δημόσιας διοίκησης	10
5.1.1	Αρχή της νομιμότητας	10
5.1.2	Αρχή της διακριτικής ευχέρειας	13
5.1.3	Αρχή της προηγούμενης ακρόασης	14
5.1.4	Αρχή της αιτιολόγησης των αποφάσεων	17
5.1.5	Αρχή της ισότητας	18
5.2	Οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς	21
5.2.1	Κανόνες δράσης και συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων	21
5.2.2	Η συμπεριφορά των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες	30

5.3	Παθογένειες του διοικητικού μηχανισμού	32
5.3.1	Γραφειοκρατία και πολυνομία	32
5.3.2	Κομματικοποίηση	35
5.3.3	Φαινόμενα κακοδιοίκησης	38
5.3.4	Η αντιφατική στάση των πολιτών	40
5.4	Αντιμετώπιση της παθο- γένειας της διοίκησης	44
5.4.1	Εφαρμογή των αρχών της δημόσιας διοίκησης	44
5.4.2	Η Δημόσια διαβούλευση – Ο πολίτης συμπαρα- γωγός της δημόσιας διοίκησης	48
5.4.3	Ηλεκτρονική διακυβέρνηση	50
5.4.4	Πρόγραμμα «Διαύγεια»	51
5.4.5	Κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών	53

5.5	«Οδηγίες χρήσης» των δημοσίων υπηρεσιών - Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας	56
5.6	Το φαινόμενο της διαφθοράς	67
5.6.1	Έννοια και συνέπειες	67
5.6.2	Φορείς και μέσα αντιμετώπισης	74
	Βασική Ορολογία	87
	Βασική Βιβλιογραφία	112

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ -ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.